

Zaterdag 5 februari 1916 – ochtendeditie

Belgische geïnterneerden.

Een van de op Urk geïnterneerde Belgische officieren heeft aan de Belgische gezant te 's Gravenhage een uitvoerige brief gezonden, waarin hij de wettigheid van de internering van de Belgische militairen bestrijdt op grond hiervan, dat België niet als oorlogvoerend zou zijn te beschouwen, daar dit land slechts zijn neutraliteit verdedigt. De brief beroept zich op juridische commentaren op het desbetreffende artikel van de Haagse Conventie en op enkele artikelen, welke in de laatste tijd in de Duitse pers, o.a. in de Frankfurter Zeitung, zijn verschenen en waarin ook wordt betoogd, dat België niet als oorlogvoerend kan worden beschouwd.

Belgische scholen.

De Belgische volksschool, in de oude kantoren der firma Van Driel, aan de Maaskade, telt thans 249 leerlingen.

Een Belgische middelbare school met 3-jarige leergang, met voorbereidende afdeling, gehuisvest in het gebouw van de St. Jozefs Gezellenvereniging, op het Stationsplein, telt 167 leerlingen.

Londen, 4 februari. Officieel uit het hoofdkwartier in Frankrijk:

Onze loopgraven bij Elverdinge hebben een hevig granaatvuur te doorstaan gehad.

Engelse afvaardiging naar de Belgische koning.

Londen, 4 februari. Officieel: Lord Curzon en generaal sir Douglas Haig zijn door de regering in bijzondere zending naar de koning der Belgen afgevaardigd.

In Vrij België van deze week spreekt Frans van Cauwelaert over de zending der neutralen. Na zeventien maanden oorlog, zegt hij, hebben de onzijdigen hun zending nog niet kunnen vinden en vermoedelijk zal het zo blijven zolang deze oorlog duurt.

Zelf met vrede blijven, schrijft hij, en de strijdende vredeliederen voorzingen, de liefdadigheid beoefenen, en zijn zaken verzorgen, maar voor het overige van niets gebaren, zolang men zelf niet in het gedrang komt, daarmee is, naar mijn overtuiging, niet de gehele wet volbracht. De onzijdigen hebben gemeenschappelijke plichten te vervullen. Wie deze verwaarloost, doet te kort aan de rechten der mensheid, of aan de belangen van de samenleving, en zal wellicht, in verre of nabije toekomst, aan zichzelf de schade van zijn verzuim ondervinden.

De rechten en plichten van de gemeenschap zijn niet alleen geschreven. De heiligste en de hoogste zijn het niet. Zij leven in het geweten der mensheid, en de aangeboren rechtszin van de eenvoudige man erkent ze zo goed als de rechtsgeleerde. Zij worden bepaald door de algemene wetten van eer en rechtvaardigheid en waarheid. Andere zijn geschreven, en hun bepalingen werden voor de oorlog, met welbehagen, geroemd als de zachte vruchten van onze zedelijke vooruitgang: het zijn de wetten, welke in de loop van de laatste vijftig jaar in de volkerenconferenties van Sint-Petersburg, Genève, Brussel, Den Haag, werden uitgewerkt en door de beschaafde mogendheden plechtig bekrachtigd. Zij vormen in het positieve volkerenrecht, opgroeiend langs de onzichtbare geleiddraden der hogere zedelijke orde, die heerst of moet heersen over de betrekkingen der staten. Geschreven en ongeschreven volkerenrecht: beide vormen een gemeenschappelijk bezit, zijn ideële goederen, op het behoud waarvan de mensheid recht heeft.

De taak der onzijdigen was en is te zorgen, dat deze goederen niet gewelddadig worden aangetast en als nietige flarden de winden toegeworpen. Terwijl de oorlogvoerenden doordaverd worden van de driften van de strijd, rust op de anderen de verantwoordelijkheid om te zorgen, dat het geweten onder de volkeren zijn kracht niet verliest en dat de heerschappij van waarheid en recht ononderbroken voortbestaat. Ik zal niet betwisten, dat een gedeelte van hetgeen men speciaal als oorlogsrecht heeft betiteld, kwalijk de bots der werkelijkheid kon doorstaan, maar het gaat niet zozeer om de vraag of de inhoud van het positieve volkerenrecht niet een gedeeltelijke herziening behoefde, het gaat om het feit, dat deze overeenkomsten het handteken droegen, niet alleen van de strijdenden, maar ook van de onzijdigen, en dat elke gemeenschapswaarde, ja, dat elke waarde, hoe dan ook, wordt ontnomen aan de overeenkomsten der volkeren, wanneer het aan ieders goeddunken wordt overgelaten om ze na te leven of niet, en als dezen, welke niet rechtstreeks schade door de gepleegde woordbreuk ondervinden, klakkeloos toezien. Het is niet voldoende om te zeggen: "De toekomst zal leren; de waarheid zal op zijn tijd vanzelf opduiken uit de maalstroom van leugen en bedrog; de verbroken rechtsverhoudingen zullen na de oorlog door de behoeften van het leven zelf terug aaneengroeien." Het kan zijn; al weten wij het niet. Maar het blijft niettemin, dat het eenmaal gepleegde kwaad niet ongedaan kan worden, en dat de slapheid van geweten, dat het gebrek aan zedelijke moed dat door de onzijdige volkeren algemeen ten aanschouwe is gegeven tijdens deze oorlog, er niet zullen toe bijdragen om het vertrouwen van de komende geslachten te verhogen in hetgeen wij hun als waarheid over deze tijden en als grondslag voor hun eigen rechtsbestaan zullen overleveren.

Dit gemis van geweten en moed, zal altijd duidelijk voor ogen treden, voor wie, ook na eeuwen, zal terugdenken aan hetgeen met België is gebeurd. Wij zullen niet voor de zoveelste maal herhalen hoe elke wet van rechtvaardigheid en eer, hoe elke bepaling van de oorlogsconventies tegenover België zijn verkracht geworden. Heel de wereld heeft de ijselfijne verhalen met een huivering vernomen, en alle onzijdige volkeren hebben ondervonden hoe de laster, met officiële geleidebrieven voorzien, zelf vooropliep om het schuldloze slachtoffer bovendien te beroven van zijn eer. Aan medelijden met ons lot heeft het niet ontbroken. De liefdadigheid werd, ook onder de neutrale volkeren, door Nederland en Amerika vooral op grootscheepse wijze tegenover onze noodlijdenden beoefend. Maar er werd weinig of niets ondernomen van gezaghebbende zijde, speciaal niet van de onzijdige regeringen uit, om aan de menselijke wetten en Haagse afspraken enige kracht, aan de waarheid een bevoegde rechterstoel te geven.

Men moet de oorzaak niet zoeken in de verplichtingen der onzijdigheid zelf. De onzijdigheid brengt mee, dat men zich niet kan mengen in het geschilpunt, dat de inzet vormt van de oorlog, en dat de regeringen zich moeten onthouden van handelingen, welke als daadwerkelijk ofschoon bedekt als partij kiezen zijn te verklaren. Maar, zoals sommigen de onzijdigheid opvatten spotten zij met het volkerenrecht. Zij wordt verlaagd tot een staat van onverschilligheid, welke het amorele zeer nabij komt, en de vrijheid om zich bij de ingang van de oorlog neutraal te verklaren, zou gelijk staan met het recht om willekeurig zijn handtekening terug te nemen, onder de eenmaal aangenomen conventies; hetgeen voor de oorlogvoerenden zelf zou betekenen de vrijheid om deze, misschien hinderlijke conventies, ook ten hunne grieve, als opgeheven te beschouwen.

In feite is dit dan ook in verregaande mate het geval geweest, en de neutralen die de weg en de middelen niet hebben kunnen vinden om

op tijd ten gunste van ons arm land hun invloed te laten gelden, moesten weldra tot hun eigen nadeel de gevolgen van hun laksheid ondervinden. Ook van hen werden weldra landgenoten onschuldig vermoord.

Aan het slot van zijn artikel schrijft van Cauwelaert:

Men kan als verontschuldiging voor de te verregaande lankmoedigheid van de onzijdigen aanvoeren, dat de volkeren en regeringen in den beginne verbijsterd hebben gestaan tegenover de woeste vaart, welke de oorlogsgebeurtenissen plotseling namen. De blinde Duitse reus was ineens wild geworden en sloeg, te midden van de wereldvreugde, zonder waarschuwing de grondpijlers van het internationale rechtsgebouw in puin. Niemand was op zulke geweldpleging voorbereid en eenmaal aan het dralen kon men achteraf de gepaste aanleiding tot handelen niet treffen. Maar een hoofdoorzaak van de ontredde is mede dat men wel rechtsbepalingen, maar niet de wegen en middelen der uitvoering voorzien had. En wanneer ooit weer de afgevaardigden der volkeren samenkomen om de verscheurde Haagse conferenties op te lappen, dan zal hun eerste taak moeten zijn, om aan de theoretische voorschriften toe te voegen, hoe elk der betrokken partijen voor hun toepassing mee zal borg staan en verantwoording afleggen.

Zaterdag 5 februari 1916 – avondeditie

Geen berichten over België.